

Meri yhdistää Suomea ja Viroa

Aleksi Härkönen

Virolle Itämeri on Länsimeri – Läänemeri – jolla on aina ollut tavattoman suuri merkitys maan kehitykselle. Sitä kautta tuli kulttuurivaikutteita Keski- ja Länsi-Europasta, Sieltä tuli myös valloittajia tanskalaisista alkaen. Viron kaupunkeja on kuulunut Hansaliittoon, ja merenkulku on ratkaisevasti säädellyt taloudellista kehitystä.

Suomenlahti yhdistää suomalaisia ja virolaisia. Sukulaiskansat ovat saaneet vaikutteita toisiltaan, käyneet kauppaa ja haaveilleet jopa yhteisestä tulevaisuudesta. Kansallinen herääminen ja itsenäistyminen etenivät samanlaisen aikataulun mukaan. Virossa Suomen sillasta tuli vertauskuva läheiselle kanssakäymiselle.

Toisen maailmansodan seurauksena Viro pakkoliitettiin Neuvostoliittoon, Itämerestä tuli pitkälti suljettu meri – mare clausum – ja Suomen silta katkesi puoleksi vuosisadaksi.

Viime vuonna Virossa vietettiin itsenäisyyden palauttamisen 20-vuotisjuhlaa. Yhteydet kaikkiin naapurikansoihin ovat palautuneet, ja Suomen silta on rakennettu tukevammaksi kuin koskaan. Molempien maiden EU-jäsenyys helpottaa tasa-arvoisen suhteen luomisessa.

Matkailua, liikennettä ja energiaa

Viro on suomalaisten ykkösmatkakohde, eikä matkailun kasvun ylärajaa ole vielä kukaan saavuttanut. Ostosmatkailun ikävimmät vuodet ovat onneksi takanapäin, ja tilalle tulleet kulttuuri-, terveys- ja seniorimatkat. Suomenlahden ylityksiä oli viime vuonna 7,2 miljoonaa. Osa matkoista menee niiden kymmenien tuhansien virolaisten tiliin, jotka työn opiskelun tai muun syyn takia asuvat tai käyvät usein Suomessa. Virolaisista on viime vuonna tullut Suomen suurin ulkomaalaisryhmä.

Rail Baltica eli nopea junayhteys Tallinnasta Latvian, Liettuan ja Puolan kautta Berliiniin on saanut tulen myös Suomen hallitukselta. Kun se rakennetaan, on mietittävä, mikä on taloudellisin ja mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittava tapa siirtää rahtia ja matkustajia Suomesta Viroon Rail Baltican pääteasemalle. Tunneli olisi kallis ja junalautat taas erityisen kuormittavia. Konttialusten ja matkustajalauttojen kehittäminen näyttäisi todennäköiseltä vaihtoehdolta.

Erityisen ajankohtainen asia Itämeren piirissä ja myös Suomenlahdella on energiayhteistyön kehittäminen. Siinä onkin edistytty. Estlink 1 –sähkökaapeli yhdistää jo Suomea ja Viroa, ja Estlink 2 –kaapelia lasketaan parhaillaan. Viime kesänä Suomi päätti osallistua Balticconnector –kaasuputkihankkeeseen, joka vähentää riippuvuutta yhdestä kaasuntoimittajasta.

Parhaillaan pohditaan LNG-terminaalin sijaintipaikkaa. Todennäköisesti se rakennetaan Suomenlahden jommallekummalle rannalle, ja lahden ali vedetään kaasuputki. Nesteytetyn kaasun markkinat ovat maailmanlaajuisessa muutoksessa, hinta laskee ja Itämerelläkin saatetaan pian noudattaa maailmanmarkkinahintaa.

Näissä kysymyksissä Suomen ja Viron on helppo löytää yhteisymmärrys. Sitä helpottaa EU:lta odotettavissa oleva taloudellinen tuki.

On toinen kaasuputkihanke, joka on ongelmallisempi. Kun Nord Stream –yhtiö viisi vuotta sitten anoi tutkimuslupaa, ei sitä Virolta herunut. Putkien vetäminen Itämeren kautta Venäjältä Saksaan nähtiin ohituksena, jossa muita rantavaltioita ei otettu huomioon. Ylimielinen asenne kritiikkiä esittäneitä rantavaltioita kohtaan ei helpottanut tilannetta. Suomessa keskityttiin hankkeen ympäristövaikutuksiin ja lupa putkien laskemiselle annettiin, kun asianomaiset selvitykset oli saatu.

Nyt on Nord Stream pyytänyt tutkimuslupaa uudelle hankkeelle, jossa selvitetään lisäkapasiteetin rakentamista, ts. uusien putkien laskemista. Viron hallituksen kannaksi voi hyvinkin muodostua, että samaan kysymykseen tulee sama vastaus, eli tutkimuslupaa Viron aluevesillä ei myönnetä. Tähän viittaavat ainakin ministerien lausunnot. Myös Viron Luonnonsäätiön edustajat katsovat, etteivät yhtiön tähänastiset selvitykset kaasuputkihankkeen ympäristövaikutuksista ole riittäviä. Talouselämän edustajat näkevät hankkeessa olevan etuja myös Virolle ja muistuttavat, ettei putkien laskemista lopulta kuitenkaan voitaisi estää. Lopullista vastausta tutkimuslupahankkeeseen eivät Viron tai Suomen hallitukset ole vielä antaneet.

Liikenne- ja energiainvestoinnit samoin kuin EU:n Itämeri-strategian toimeenpano ovat sitä EU:n positiivista agendaa, jota Suomessakin kaivataan vastapainoksi viime vuosien kriisipainotteiselle agendalle. Negatiivisten uutisten valossa EU on näyttäytynyt sisäänpäin käpertyneeltä byrokratialta, joka yrittää ratkaista itse aiheuttamiaan ongelmia. On syytä toivoa, että EU ei nyt tekisi sitä virhettä, että se kutistaisi tätä positiivista agendaa, jolla jäsenmaiden koheesiota ja yhteenkuuluvuutta lisätään.

Merellisen ympäristön suojele

Itämeren ympäristökysymykset ovat monin tavoin kytköksissä edellä mainittuihin hankkeisiin. EU:n hyväksymä rikkidirektiivi merkitsee Itämeren ja myös Suomenlahden laivaliikenteessä perusteellista muutosta ja vaatii isoja investointeja. Saattaa olla, että nykyisin käytössä olevia aluksia on hankala teknisesti tai taloudellisesti muuntaa direktiivin mukaisiksi. Siksi jouduttaisiin harkitsemaan uuden kaluston hankkimista ja vieläpä lyhyellä aikataululla. Tästä syystä Suomi ja Viro yrittivät saada lykkäystä direktiivin toimeenpanoon, mutta turhaan.

Öljynkuljetukset pitkin Suomenlahtea ovat kasvava huolenaihe. Tankkerionnettomuus aiheuttaisi ympäristökatastrofin. Viron vesillä on ollut lyhyen ajan sisällä kaksi läheltä piti –tilannetta. Kaksi vuotta sitten ajoi karille Hong Kongissa rekisteröity öljytankkeri ja tänä syksynä bahamalainen tankkeri. Onnettomuudet tapahtuivat aivan Tallinnan edustalla. Kaikeksi onneksi molemmat alukset sautuivat purjehtimaan ilman öljylastia. Viron oma öljyntorjuntakapasiteetti ei vielä riittäisi tämänkokoisten öljyvahinkojen torjuntaan. Yhteistyötä tarvitaan.

Itämeren kestävä hyväksikäyttö ja sen merellisen ympäristön suojele edellyttää kaikkien rantavaltioiden, kaupunkien ja talouselämän osallistumista. Helsingissä kaksi vuotta sitten pidetty Baltic Sea Action

Summit oli hyvä alku. Annettujen sitoumusten täyttämistä tarkastellaan ensi vuonna Venäjällä pidettävässä huippukokouksessa. Uudet sitoumukset olisivat enemmän kuin tarpeen.

Suomi ja Viro ovat vuosina 2013 - 2015 peräkkäin Itämeren valtioiden neuvoston (CBSS) puheenjohtajina. Tavoitteena on sovittaa puheenjohtajuusohjelmat mahdollisimman hyvin yhteen. Suomi, Viro ja Venäjä ovat sopineet toteuttavansa yhdessä Suomenlahti 2014 -vuoden, joka keskittyy merialueen ympäristön-suojelutoimien tehostamiseen kolmen maan ympäristö- ja luonnonvaraministeriöiden johdolla. Tällaisesta yhteistyöstä hyötyvät kaikki.

Aleksis Härkönen
suurlähettiläs
Suomen suurlähetystö, Tallinna

Aikaisemmin sarjassa ilmestyneitä kolumneja

Nro.		Kirjoittaja
30/2012	24.8.2012	Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä laajalla rintamalla Erkki Tuomioja, ulkoasiainministeri, ulkoasiainministeriö
25/2012	15.6.2012	Itämeri ei puhdistu itseksensä Anne-Mari Virolainen, kansanedustaja, Kokoomuksen eduskuntaryhmä
11/2012	9.3.2012	Itämeri on kirkkojen meri Kari Mäkinen, arkkipiispa, Suomen evankelis-luterilainen kirkko
7/2012	10.2.2012	Itämeren kohtalo ratkaistaan puhdistamoilla eikä juhlapuheissa Juha Nurminen, puheenjohtaja, John Nurmisen Säätiö
4/2012	27.1.2012	Itämeren suojelua vai politiikkaa? Heli Saavalainen, toimittaja, Helsingin Sanomat
1/2012	6.1.2012	Työnjaolla tehokkuutta Itämeren alueen yhteistyöhön Thomas Götz, Saksan Suomen suurlähettiläs
19/2011	2.12.2011	Itämeri, historia ja Turun yliopisto Keijo Virtanen, rehtori, Turun yliopisto
18/2011	25.11.2011	Merenkulun merkitys ja haasteet merellä Olof Widén, toimitusjohtaja, Suomen Varustamot ry
16/2011	11.11.2011	Nya regler för emission inom Östersjöområdet Christian Ramberg, toimitusjohtaja, Turun Satama
5/2011	2.9.2011	Tilannetietoisuutta yli rajojen Veli-Jukka Pennala, komentaja, kontra-amiraali, Merivoimat
3/2011	19.8.2011	Tekoja Itämeren hyväksi Juho Savo, maakuntajohtaja, Varsinais-Suomen liitto
1/2011	5.8.2011	Turun kaupunki ja EU:n Itämeristrategia Aleksi Randell, Turun kaupunginjohtaja, Centrum Balticum -säätiön pj.